

Готельно-ресторанна справа

УДК: 336.6; 338.46

Остапенко Яна Олександрівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри облікових технологій та бізнес-аналітики
Державний податковий університет*

Ostapenko Yana

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Accounting Technologies and Business Analytics
State Tax University*

ORCID: 0000-0002-9386-2237

Верезомська Ірина Георгіївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу
Київський національний університет культури і мистецтв*

Verezomska Iryna

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Hotel, Restaurant and Tourism Business
Kyiv National University of Culture and Arts*

ORCID: 0000-0002-3289-3734

Остапенко Анастасія Валеріївна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київського національного університету культури і мистецтв*

Ostapenko Anastasiia

*Student of the second (Master's) level of higher education
Kyiv National University of Culture and Arts*

ORCID: 0009-0005-6191-2518

**ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГОТЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ
STUDYING THE COMPETITIVENESS OF A HOTEL ENTERPRISE
THROUGH THE PRISM OF FINANCIAL ANALYSIS**

Анотація. В умовах ринкової економіки та конкуренції підприємство готельного бізнесу має постійно стежити за ситуацією на ринку та забезпечувати конкурентоздатність своєї діяльності. Для цього підприємству необхідно аналізувати свій фінансовий стан та ефективність використання фінансових ресурсів. Одним з методів оцінки фінансової спроможності підприємства є фінансовий аналіз, за допомогою якого можна оцінити наявну фінансову ситуацію та визначити напрями покращення конкурентоспроможності.

В процесі фінансового аналізу підприємства готельної індустрії виявляються взаємозв'язки і взаємозалежності між різними показниками фінансово-господарської діяльності. Оцінка фінансового стану та інших результатів діяльності підприємства дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення та визначити потенційні можливості на перспективу. Проведення фінансового аналізу готельного підприємства сприятиме виявленню чинників, що призводять до зменшення конкурентоспроможності та дозволить розробити заходи з покращення фінансової ситуації, та підвищення конкурентоспроможності.

В статті, з метою визначення рівня конкурентоспроможності, проаналізовано фінансовий стан та показники фінансової діяльності підприємства готельного бізнесу «Президент-Готель» за 2020-2021 роки. Проведено аналіз рентабельності діяльності, проаналізовано ліквідність та платоспроможність, визначено рівень фінансової стійкості та ділової активності. Розраховані показники порівняно в динаміці. Побудовано багатofакторну модель Дюпон, яка відображує комплексну оцінку фінансового потенціалу закладу, його сильні та слабкі фінансові сторони.

Надано рекомендації щодо покращення результатів фінансового аналізу та конкурентоспроможності. Показники фінансового аналізу розраховані за даними фінансової звітності ПРАТ «Президент Готель» за 2020-2021 роки.

За результатами фінансового аналізу у 2021 році підприємство мало економічний спад та низьку конкурентоспроможність. Досліджено, що готель має потенційні можливості для покращення фінансового стану та підвищення конкурентоспроможності, через підвищення рентабельності продажів продукції (послуг) та підвищення ефективності використання активів.

Ключові слова: *фінансовий аналіз, конкурентоспроможність, готель, фінансовий стан, економічне зростання.*

Summary. *In a market economy and competition, a hotel business enterprise must constantly monitor the market situation and ensure the competitiveness of its activities. To do this, the company needs to analyze its financial condition and the efficiency of its financial resources. One of the methods for assessing the financial solvency of an enterprise is financial analysis, which can be used to assess the current financial situation and identify areas for improving competitiveness.*

In the process of financial analysis of the hotel industry enterprise, interrelations and interdependencies between various indicators of financial and economic activity are revealed. Assessment of the financial condition and other performance results of the enterprise allows to make informed management decisions and identify potential opportunities for the future. Carrying out a financial analysis of the hotel enterprise will help to identify the factors that lead to a decrease in competitiveness and will allow to develop measures to improve the financial situation and increase competitiveness.

In order to determine the level of competitiveness, the article analyzes the financial condition and financial performance indicators of the hotel business enterprise "President Hotel" for 2020-2021. An analysis of profitability, liquidity

and solvency are analyzed, the level of financial stability and business activity is determined. The calculated indicators are compared in dynamics. A multi-factor DuPont model is built, which reflects a comprehensive assessment of the financial potential of the institution, its strengths and weaknesses. Recommendations for improving the results of financial analysis and competitiveness are provided. The financial analysis indicators are calculated based on the financial statements of President Hotel PJSC for 2020-2021.

According to the results of the financial analysis in 2021, the company had an economic downturn and low competitiveness. It is investigated that the hotel has potential opportunities to improve its financial condition and competitiveness by increasing the profitability of sales of products (services) and increasing the efficiency of asset use.

***Key words:** financial analysis, competitiveness, hotel, financial condition, economic growth.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Для успішного суперництва готельним підприємствам необхідно чітко виділити і посилити свої конкурентні переваги. Для цього необхідно визначити відносну конкурентну позицію готельного підприємства, виявити фактори, що позитивно та негативно впливають на його конкурентоспроможність. Значний вплив на конкурентоспроможність готелю має фінансовий стан. Дослідженню фінансового стану, наявності та ефективності використання фінансових ресурсів сприятиме фінансовий аналіз, який суб'єктами готельної індустрії практично не проводиться. Відсутність досліджень конкурентоспроможності готелю за допомогою фінансового аналізу і зумовлює актуальність вивчення цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями, пов'язаними з функціонуванням готелів, і аналізом їх діяльності займаються такі вчені, як І. Верезомська [1], С. Білоус, А. Красько, Л. Безручко [2], Я. Остапенко [3],

І. Пандяк [4] та ін. Проблема визначення стратегічних напрямків підвищення конкурентоспроможності підприємств присвячено ряд наукових досліджень таких відомих закордонних авторів, як М. Porter, М. Kramer [5], Ph. Kotler [6], Р. Tomcsanyi [7]. Але в науковій спільноті практично відсутні дослідження конкурентоспроможності підприємств готельного господарства за результатами фінансового аналізу.

Формування цілей. Метою дослідження є висвітлення показників та порядку проведення фінансового аналізу діяльності підприємства готельного бізнесу з метою визначення конкурентоспроможності та виявлення шляхів її покращення.

Виклад основного матеріалу. Конкурентоспроможність готелю обумовлюється її фінансовим станом, рівнем організації діяльності по наданню послуг та якістю обслуговування споживачів. Дослідження фінансового стану та основних результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з метою виявлення резервів подальшого ефективного розвитку передбачає фінансовий аналіз.

Важливим об'єктом фінансового аналізу підприємств готельного господарства є показники рентабельності.

Проаналізуємо рентабельність підприємства готельного господарства на прикладі показників ПРАТ «Президент Готель» (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз рентабельності ПРАТ «Президент - Готель» за 2020-2021 рр.

Показник	Формула розрахунку	Величина		Відхилення (+; -), %
		2020р	2021р	
Чиста рентабельність продажів (реалізації послуг)	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Обсяг продажів (чиста виручка від реалізації послуг)}} * 100\%$	26,08	-17,09	-8,99
Рентабельність оборотних активів	$\frac{\text{Загальний прибуток до оподаткування}}{\text{Середня вартість оборотних активів}} * 100\%$	15,32	-5,99	-9,33
Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість власного капіталу}} * 100$	11,59	-7,45	-4,14

Джерело: розраховано авторами за [8]

За результатами розрахунків, у 2021 році заклад «Президент – Готель» має зменшення чистої рентабельності з реалізації послуг на 8,99%, що характеризує надані послуги як збиткові. Значне зменшення має рентабельність оборотних активів (-9,33%) та власного капіталу (- 4,14%), що свідчить про неефективність використання коштів.

Наступним етапом фінансового аналізу є аналіз ліквідності та платоспроможності (таблиця 2).

Таблиця 2

**Динаміка показників ліквідності ПРАТ «Президент – Готель»
за 2020-2021 рр.**

Показник	Формула розрахунку за показниками звітності	Нормативне значення	2020р.	2021р.	Відхилення (+,-)
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\phi.1, p.1160 + p.1165}{\phi.1, p.1695}$	0,25 - 0,35	0,004	1,37	+1,4
Коефіцієнт проміжної (швидкої) ліквідності	$\frac{\phi.1, p.1195 - p.1100 - p.1110}{\phi.1, p.1695}$	0,5 - 1	5,1	15,1	+10,0
Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	$\frac{\phi.1, p.1195}{\phi.1, p.1695}$	1,5 - 2	5,1	15,2	+10,1
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$\frac{\phi.1, p.1495 - p.1095}{\phi.1, p.1195}$	> 0 збільшення	2,2	-1,98	-0,23
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	$\frac{\phi.1, p.1165}{\phi.1, p.1495 - \phi.1, p.1095}$	збільшення	0,002	0,05	+0,048
Коефіцієнт покриття запасів	$\frac{\phi.1, p.1495 - p.1095 + p.1600 + p.1615}{\phi.1, p.1100 + p.1110}$	> 1	185,9	202,3	+16,4

Джерело: розраховано авторами за [8]

За розрахунками, готель має високу абсолютну ліквідність в 2021 році. Досить значними є коефіцієнти швидкої ліквідності та поточної ліквідності. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами свідчить про недостатність власних оборотних коштів. Але маневреність власних оборотних коштів зростає. Значну величину має й коефіцієнт покриття запасів, який має тенденцію подальшого збільшення.

Для покращення ліквідності, підприємству необхідно поставити за завдання контроль величини власних оборотних коштів, а також контроль дотримання строків погашення поточної кредиторської та дебіторської заборгованості.

Можна відзначити за 2021 рік досить високу платоспроможність підприємства:

$$K_{\text{п}} = \frac{\text{Платіжні кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}} = 15,2$$

Співвідношення окремих запасів та джерел їх фінансування ПРАТ «Президент – Готель» в 2021 та в 2020 роках визначає абсолютну фінансову стійкість:

Таблиця 3

**Визначення типу фінансової стійкості фінансування
ПРАТ «Президент – Готель»**

Тип фінансової стійкості	Джерела формування	Методика розрахунку	2020 р.	2021 р.
Абсолютна фінансова стійкість	Власні оборотні активи(ВОА)	Виробничі запаси ≤ власні оборотні активи (Ф1..р.1000 ≤ р.1495– р.1095)	411≤170052	410 ≤ 72821

Джерело: розраховано авторами за [8]

Використання фінансових ресурсів підприємства відображають показники ділової активності (таблиця 4).

**Показники ділової активності ПРАТ «Президент – Готель»
за 2020-2021 рр.**

Показники	Формула розрахунку	2020р.	2021р.	Відхилення (+,-)
Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід від реалізації продукції	0,23	0,12	-0,11
	Середня величина активів Ф. 2., р. 2000 $\left(\frac{\text{Ф. 1. р. 1300 гр. 3} + \text{р. 1300 гр. 4}}{2} \right)$			
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації продукції	2,25	1,96	-0,29
	Середня величина дебіторської заборгованості $\left(\frac{\text{Ф. 2., р. 2000}}{\text{Ф1.} \left(\frac{\sum \text{рядків з 1125 по 1155 гр. 3} + \sum \text{рядків з 1125 по 1155 гр. 4}}{2} \right)} \right)$			
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації продукції	2,5	2,9	+0,4
	Середня величина кредиторської заборгованості Ф. 2., р. 2000 $\left(\frac{\text{Ф1. (р. 1695 гр. 3} + \text{р. 1695 гр. 4)}}{2} \right)$			
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід від реалізації продукції	0,144	0,143	-0,001
	Середня величина власного капіталу Ф. 2., р. 2000 $\left(\frac{\text{Ф1. (р. 1495 гр. 3} + \text{р. 1495 гр. 4)}}{2} \right)$			

Джерело: розраховано авторами за [8]

За показниками таблиці, коефіцієнт оборотності активів зменшився. Це свідчить про неефективне використання активів на даному підприємстві. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 0,29, а кредиторської заборгованості збільшився на 0,4. Зменшення коефіцієнта оборотності власного капіталу свідчить про неефективність використання ресурсів підприємства.

Для підвищення ділової активності та конкурентоспроможності досліджуваному підприємству необхідно раціонально використовувати виробничі ресурси та здійснювати контроль за своєчасністю оплати отриманих послуг.

Для визначення економічного зростання, як вагової складової конкурентоспроможності підприємства готельного бізнесу, розрахуємо багатofакторну модель Дюпон, яка дасть комплексну оцінку фінансового потенціалу закладу та покаже сильні та слабкі фінансові сторони підприємства:

$$R_{BK} = R_{ПП} \cdot K_{OA} \cdot K_{ФЗ}, \quad (1)$$

де R_{BK} – рентабельність власного капіталу,

$R_{ПП}$ – рентабельність продажів продукції (послуг),

K_{OA} – коефіцієнт оборотності активів,

$K_{ФЗ}$ -коефіцієнт фінансової залежності

Модель за показниками готелю у 2021 році має вигляд:

$$-17,09 \% * 0,12 * 1,9 = -3,9 \%$$

За показниками моделі, підприємство має економічний спад, покращити який можливо через підвищення рентабельності продажів продукції (послуг) та ефективності використання активів.

Висновки. Фінанси та фінансовий стан підприємства готельного господарства є однією з складових конкурентоспроможності підприємства. Дослідити фінансову діяльність та фінансовий стан будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності з метою його поліпшення, а отже підвищення конкурентоспроможності, можна за допомогою фінансового аналізу. Результати фінансового аналізу діяльності ПРАТ «Президент-Готель» засвідчують у 2021 році збиткову діяльність підприємства. Готель має досить низькі показники ліквідності, для покращення яких необхідно контролювати величину власних оборотних коштів, а також дотримання строків погашення поточної кредиторської та дебіторської заборгованості. Результати аналізу ділової активності досліджуваного підприємства свідчать про нераціональне використання фінансових ресурсів. Підвищення рентабельності продажів продукції (послуг) та підвищення ефективності використання активів сприятиме підвищенню економічного зростання та збільшенню конкурентоспроможності.

Таким чином, проведення фінансового аналізу на підприємстві готельного бізнесу сприятиме виявленню чинників, що призводять до зниження конкурентоспроможності та сприятимуть розробленню заходів з покращення фінансової ситуації, та підвищенню конкурентоспроможності.

Література

1. Вerezomska I. Prospects for the development of boutique hotels in Ukraine. Restorannyj i ghotel'nyj konsal'tyng. Innovaciji. 2018, № 2. P. 23–29.
2. Білоус С.В., Красько А.Б., Безручко Л.С. Підвищення конкурентних переваг готельно-ресторанних та туристичних підприємств за допомогою методів менеджменту. Економіка та суспільство. 2021. Випуск 23. С. 1–9.
3. Шиманська К., Остапенко Я. Стан діяльності підприємств готельного господарства в Україні та особливості: обліково-контрольний аспект. Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування. 2014. Вип. 1(67). С. 59–67.
4. Пандяк І. Вплив російсько-української війни 2022 р. На розвиток готельного бізнесу в Україні. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 7–8 жовтня 2021 року, Львів. Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського. С.100-104.
5. Porter M. E., Kramer M. R. Strategy and Society: The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility. Harvard Business Review, December 2006. P. 78-92.
6. Kotler Ph. Marketing Essentials. Hoboken: Prentice-Hall, 1984. 556 p.
7. Tomcsanyi, P. Goods analysis and product strategy in marketing. Budapest : Akadémiai Kiadó, 1994. 283 p.
8. Фінансова звітність ПРАТ «Президент – Готель» за 2020-2021 роки. URL: https://clarity-roject.info/edr/30058128/finances?current_year=2021

References

1. Verezomska, I. Prospects for the development of boutique hotels in Ukraine. Restorannyj i ghotel'nyj konsal'tyng. Innovaciji. 2018. № 2. P. 23–29.

2. Bilous, S.V., Krasjko, A.B., Bezruchko, L.S. Increasing the competitive advantages of hotel, restaurant and tourism enterprises using management methods. *Ekonomika ta suspiljstvo*. 2021. № 23. P. 1–9.
3. Shymansjka, K., Ostapenko, Ja. The state of activity of hotel enterprises in Ukraine and features: accounting and control aspect. *Visnyk ZhDTU: Ekonomika, upravlinnja ta administruvannja*. 2014. № 1(67). P. 59–67.
4. Pandjak, I. The Impact of the Russian-Ukrainian War of 2022 on the Development of the Hotel Business in Ukraine. *Suchasni tendenciji rozvytku industriji ghostynnosti: materialy II Mizhnarodnojia naukovo-praktychnoji konferenciji, 7–8 zhovtnja 2021 roku*, Ljviv. Ljvivsjkyj derzhavnyj universytet fizychnoji kuljтуры imeni Ivana Bobersjkogho. 2021. P. 100-104.
5. Porter, M. E., Kramer, M. R. Strategy and Society: The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility. *Harvard Business Review*, December. 2006. P. 78-92.
6. Kotler, Ph. *Marketing Essentials*. Hoboken: Prentice-Hall. 1984. P. 556.
7. Tomcsanyi, P. *Goods analysis and product strategy in marketing*. Budapest : Akadémiai Kiadó. 1994. - 283 p.
8. Financial statements of President Hotel PJSC for 2020-2021. URL: https://clarity-project.info/edr/30058128/finances?current_year=2021